

Marian Płachecki

"Leśmian: poezja przeznaczenia", Michał Głowiński, "Pamiętnik Literacki" z.2 (1976) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/4 (62), 130

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) GŁOWIŃSKI Michał: "Don Juan żywy i martwy." "Ruch Literacki" 1976 z. 2 s. 85-93.

Analizując wiersz Leśmiana "Don Juan żywy i martwy", autor bada funkcjonowanie w strukturze utworu elementów specyficznych dla świata Leśmianowskiej fantazji i filozofii. Zwracając uwagę na niezwykle rzadkie występowanie w twórczości poety postaci literackich, podkreśla badacz swoiście Leśmianowski charakter odkształcenia, jakiemu uległ tu motyw Don Juana, wykorzystywany w różnych opracowaniach literackich, zmierzających przeważnie ku rozwiązaniom moralistycznym. Wyjątkowość Leśmianowskiej kreacji polega na wyłączeniu płaszczyzny moralnej ze struktury utworu i ukazaniu podwójnej - różnej, a zarazem tożsamej - postaci Don Juana, w innym planie znaczeniowym. Nie podejmując żadnego ze znanych wątków fabularnych, demaskujących awanturniczą przeszłość bohatera, czyni Leśmian jego osobą obiektem refleksji metafizycznej, włączając Don Juana w sferę własnej "poezji zaświatów".

BP/62/21

E.Ł.

(II) GŁOWIŃSKI Michał: Leśmian: poezja przeczenia. "Pamiętnik Literacki" 1976 z. 2 s. 127-172.

Próba całościowego - wychodzącego poza kwestie słowotwórstwa, u- przywilejowane w dotychczasowej refleksji nad Leśmianowską negacją - opisu funkcji znaczeniowych przeczenia w utworach poety. Omawia autor kolejno użycia "formuł prywatywnych" (wyrażeń z członem "bez" w roli przyimka lub przedrostka), tautologii opartych na przeczeniu, rzeczowników z komponentem negacji (głównie - "nicości", słowa przywołującego rozbudowaną i bliską filozofii Bergsona Leśmianowską "ontologię negatywną"), konstrukcji zdaniowych służących "opiewaniu niewiedzy". Zabiegi te pełnią w poezji Leśmiana istotne funkcje światopoglądowe, odsyłając do takich składników światopoglądu poety, jak: filozofia natury, fenomenalizm, koncepcja twórczości poetyckiej - autotélicznej, skoncentrowanej na samym akcie mowy, antymimetycznej.

BP/62/22

M.P.